

ناگهان شعر

صائب تبریزی

افتادگی برآور داز خاک دانه را
گردنکشی به خاک نشانند نشان را
آن بلبلم که دیدن بال شکسته ام
از آب چشم دام کند سبز دانه را
کوجذبه ای که تانفس از دل برآورم
خاشاک گر دباد کنم آشیانه را
در پیروی از سرشک ندامت مدار دست
بشکن به آب صبح، خمار شبانه را
مارا بهم مزن به زبردستی ای سپهر
کز موی در هم است خطر، دست شانه را
ترسم به عجز حمل نمایند، اگر نه من
شرمنده می کنم به تحمل زمانه را
از اهدان خشک، حدیث گهر میرس
کز بحر، نیست بهره به جز خس کرانه را
در خود گمان منتری هر که را که هست
بر صدر، اختیار کند آستانه را
وحشت کند ز خود دل روشن، چه جای خلق
یک تن، هزار تن بود آییننه خانه را
بانیک و بد چو آینه یکسان سلوک کن
کاین زخم هاز موی شکافی است شانه را
صائب صبور باش که در روزگار ما
از دست داده اند عنان زمانه را

محمد رضا نوعی خبرشانی

فصل گل بگذشت و از مرغان نوایی برخاست
خُج ز جوش افتاد و از مستان صدایی برخاست
صد بیابان در ره دیر و حرم پیموده شد
از زمین خاری به استقبال پایی برخاست
غایت افسر ده طبعی بین، که صدر مهربوق حسن
در جهان آتش زد و دودی ز جایی برخاست
بخل در میخانه شایع شد چنان کز پیر دیر
نوش یادی بر نیامد، اضلاعی برخاست
بوی گل خضر ره گلزار شد «نوعی» بیا
هیچ راهی طی نشد تار هنمایی برخاست

نظیری نیشابوری

کردم ز شکوه منع دل زار خویش را
انداختم به روز جزا کار خویش را
وقت نظاره بر بت پر هیز کار خوش
شویم به گر به دیده خون بار خویش را
جرم منست پیش تو گر قدر من کم است
خود کرده ام پسند خریدار خویش را
صد مشتری است جنس دلم را چو آفتاب
من گرم می کنم به تو بار خویش را
ترسم که رفته رفته به بیداد خو کنی
بر کین مدار طبع ستمکار خویش را
ای دل مجون نجات که صیاد پیشگان
در دام می کشند گرفتار خویش را
عمرت بود که دوش «نظیری» به یاد تو
آسان نمود مردن دشوار خویش را

علیرضا قزوه

برای حادثه ترور پستی دانشگاه افغانستان
جرم تو چیست نازنین؟ صدق و صفاوراستی
ای که تو از خدای خود غیر خداخواستی
ای به فدای خنده زخمی و دلشکسته ات
شکر خدا که همچنان سرخوشی و به پاستی
کابل زخم خورده ام! وقت برای گریه نیست
گریه با تبسمی، گم شده در خداستی

کابل جان خسته ام! شانه ما پناه تو
چشم و زبان پارسی! نور دو چشم ماستی
کابل جان چه می کنی؟ از دست حرامیان
کابل بی پناه من! قبله عشق و راستی!

دختر شعر فارسی! کابل من! چه می کنی؟
حرف بز! عزیز من! «جان پدر! کجاستی؟!»

غلط نویسیم

صنایع

این واژه در عربی جمع صناعت و صنیعه است، اما در فارسی آن را به عنوان جمع صنعت به کار می برند و اشکالی ندارد.

مِجَان/مِجَانی

مِجَان به معنای «رایگان» است. امروزه در تداول فارسی زبانان، این واژه را میجانی می گویند و البته اشکالی ندارد ولی در فارسی فصیح بهتر است به جای آن رایگان گفته شود.

مَسَاعِی

این واژه در عربی جمع مَسَعِی به معنای «کوشش» است. امروزه در فارسی مساعی را به منزله جمع سعی به کار می برند و اشکالی ندارد. بر گرفته از کتاب «غلط نویسیم» ابوالحسن نجفی

شلیک «پدرخوانده» به زبان فارسی!

نقد و بررسی کاربرد بی رویه واژه های بیگانه در مسابقه پر بیننده نمایش خانگی که ساترا توجهی به آن نکرده است

الیه آرانیان

calture@khorasannews.com

اگر بیننده شبکه نمایش خانگی باشید، حتماً اسم مسابقه «شب های مافیا» به گوشتان خورده است. این مسابقه که پخش آن از سال ۹۹ در «فیلمو» آغاز شد و در چند فصل ادامه پیدا کرد، توانست مخاطبان فراوانی را به خود جذب کند. حالا سه هفته ای است که گروه سازنده این مسابقه، با تغییراتی در صحنه و ساختار، برنامه ای تازه به نام «پدرخوانده» را از بستر فیلم نت روانه شبکه نمایش خانگی کرده اند. یکی از اشکالات این مسابقه، به رغم جذاب و تماشایی بودنش، کاربرد بی رویه و بی جای واژه ها و عبارات بیگانه است؛ مشکلی که در سال ۹۹ هم در همین صفحه با تیتیر «مافیازبان فارسی را کشت» به آن اشاره کردیم و توجهی نشد. جالب این که بسترهای پخش صوت و تصویر فراگیر تحت نظارت ساترا (سازمان تنظیم مقررات رسانه های صوت و تصویر فراگیر) هستند و گویا مسئولان آن در حوزه زبان فارسی هیچ مسئولیتی را متوجه خود نمی بینند. این بی توجهی به زبان فارسی در شبکه نمایش خانگی در حالی است که سازندگان مسابقه «شهروندو مافیا» که با اجرای

ترکیب سازی های عجیب

یکی از عجایب مسابقه «پدرخوانده»، ترکیب سازی گرداننده بازی و بازیکنان آن است؛ به این صورت که واژه یا فعل بیگانه با یک بُن یا پسوند نسبت فارسی تر ترکیب و واژه های جدید ساخته می شود؛ به عنوان مثال، تارگت کش (کسی که از سوی دیگران بسیار مورد اتهام قرار گرفته است!)، فیلینگی (احساسی، حسی)، فکتی (واقعی، حقیقی)، شات شب (شلیک مافیا در شب) و... از دیگر ترکیب های تازه ساز «پدرخوانده» باید به گروهی اشاره کنیم که با استفاده از دو واژه بیگانه ساخته می شوند؛ مانند این ترکیب: «مافیای شور» به معنای کسی که مافیادونش قطعی است.

فعل های ساختگی شهروندو مافیا

از دیگر هنر نمایی های شرکت کنندگان مسابقه «پدرخوانده»، فعل ساختن، آن هم از نوع مرکب فارسی و انگلیسی است که به وفور ساخته و استفاده می شود؛ به جای عقبرگ کردن یا به عقب برگشتن، گفته می شود: «بک بز نیم»، به جای پوشش دادن یا حمایت کردن گفته می شود: «کاور کنیم»، به جای افشاشدن گفته می شود: «شو شد»، به جای قطعی شدن، گفته می شود: «شور شد»! استفاده از این ترکیب های فعلی آن قدر در مسابقه رواج دارد که عادی و طبیعی به نظر می رسد و ناخودآگاه این احساس در مخاطب ایجاد می شود که او هم باید به همین زبان ترکیبی، از نوع «پدرخوانده» صحبت کند. واقعاً چه لزومی دارد به جای افعال فارسی، فعل انگلیسی را با جزء فارسی تر کیب کنیم و یک فعل ساختگی بدون هویت به کار ببریم؟

عادی سازی کاربرد واژه های بیگانه

بیننده «پدرخوانده»، علاوه بر دیدن یک مسابقه هیجان انگیز و جذاب، یک رقابت دیگر را هم از نظر می گذراند؛ رقابت بازیکنان مسابقه بر سر عادی سازی استفاده از واژه های بیگانه در گفتار. هر بازیکنی که بیشتر واژه های بیگانه را به کلامش راه دهد، از دیگران جلوی می زند و برنده است. باید از شرکت کنندگان و گرداننده این مسابقه پرسید در زبان فارسی معادلی برای

«پلیز» نداریم؟ برای «فکت»، «اکت»، «آبیلیتی»، «ترن»، «ساید» و «شات» چطور؟ اگر به جای این ها بگویند «بازیکن»، «دلیل»، «علت»، «حرکت»، «عمل»، «قابلیت و توانایی»، «نوبت» و «شلیک» اتفاقی می افتد و اختلافی در روند مسابقه پیش می آید؟ عادی سازی کاربرد واژه های بیگانه در گفتار، بدون این که لزومی داشته باشد، خیانت به زبان شیرین فارسی است. یکی از محاسن مسابقه شهروندو مافیای تلویزیون که از شبکه سلامت پخش می شد، این بود که وقتی بازیکنان واژه ها و اصطلاحات بیگانه را به کار می بردند، گرداننده بازی به آن ها تذکر می داد تا از واژه فارسی استفاده کنند. ای کاش کامبیز دیرباز هم چنین تذکری به بازیکنان «پدرخوانده» می داد و از همه مهم تر خودش هم واژه های بیگانه را به کار نمی برد.

یکی از عجایب مسابقه

«پدرخوانده»، ترکیب سازی گرداننده بازی و بازیکنان آن است؛ به این صورت که واژه های فعل بیگانه با یک بُن یا پسوند نسبت فارسی تر کیب و واژه های جدید ساخته می شود

گزارش جلسه

نگاه به انسان، فارغ از برچسب ها

سید ابوطالب مظفری از دیگر شاعران نام آشنای افغانستان در باره کتاب «جان پدر کجاستی» گفت: این کتاب برای من از این نظر بسیار مهم است که به نوعی انعکاس شعر جوان افغانستان است. شعر افغانستان تا چند دهه پیش، نگاه متفاوتی به انسان داشت، در آن شعرها انسان بما هو انسان سوژه ای فراموش شده است و اگر به انسان پرداخته می شود آن انسان، فردی است با یک برچسب خاص. مثلاً در شعر چپ افغانستان آن چه به عنوان انسان مطرح می شود، انسان حزبی و ایدئولوژیک است. در این میان، دل ما به حال انسان بما هو انسان نمی سوزد. در شعر تغزلی روزگاری که به آن اشاره شد نیز انسان به عنوان معشوق به یک فرد بی چهره و بی رنگ تبدیل شده بود. خوشبختانه نسل جوان و نسل بعد از شعر مقاومت افغانستان، خودش را از این برچسب ها کنار کشیده است و از رنج انسان بما هو انسان سخن می گوید. مظفری خاطر نشان کرد: خوشبختانه از ۲۰ سال پیش تا امروز،

در شعرها به دنبال ریشه یابی حوادث ترور پستی باشیم

در ادامه دکتر شمس الحق آرین فر، مسئول بنیاد شهید احمد مسعود و از چهره های شناخته شده افغانستان گفت: اگر این حادثه را به صورت دقیق تصویر و تفسیر کنیم، می توانیم در شعر، شاهد بیان چرایی و آگاهی بخشی در باره این ماجرا باشیم؛ اما به دلیل این که چرایی را در شعرها و آثارمان درباره این رخدادها نمی گوئیم، این کشتن هاتوسط طالبان ادامه دارد. وی افزود: چاپ کتاب «جان پدر کجاستی» از این نظر ارزنده است که روشنگری هایی را در برابر نفاق و چنددستگی انجام می دهد و زمینه ای را برای وحدت ملت ایران و افغانستان ایجاد می کند.

دستاوردی مهم برای ادبیات فارسی

همچنین یامان حکمت، شاعر ایرانی و استاد زبان و ادبیات فارسی در باره این کتاب گفت: همدلی میان شاعران ایرانی و افغانستانی را که درباره این حادثه شعرهایی سروده اند بخشی از آن در این کتاب آمده است، به فال نیک می گیریم زیرا این موضوع دستاورد مهمی برای زبان فارسی است؛ اما از بیان یک نکته نباید گذشت و آن هم این که در این کتاب بیشتر شاهد شعرهایی بارنگ و لعاب رمانتیک و فضایی توصیفی هستیم و خبری از نقد سیاست های طالبان نیست.

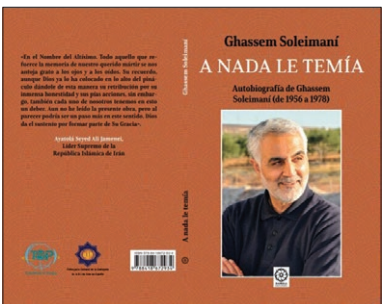

شاهد رویکردهایی با مفهوم وحدت دو کشور هستیم و همبستگی شاعران ایرانی و افغانستانی به واقعیتی محض تبدیل شده و این کتاب نمونه نگاه مثبتی است که اتفاق افتاده است. ادبیات جمع کننده ماست و برای رسیدن به این یگانگی باید تلاش بیشتری داشته باشیم. عنصر ادبیات و زبان با همین نگاه انسانی که در این کتاب آمده است، راه نهای وحدت ماست.

در این نشست شاعرانی از ایران و افغانستان از جمله موسی عصمتی، ساحل رضایی، حاج محمدی، سید حکیم بیشن، مصطفی جلیلیان مصلحی، نازنین فاطمه صادقی، معین تاج ور، محمدی، حمید تقدیمی و محمدیحیی فولادی شعر خوانی کردند. همچنین در پایان، محمد کاظم کاظمی شعری از «رفیع جنید» از شاعران نام آور و جریان ساز افغانستان را قرائت کرد،... کجاستی؟ / گویی ادامه همان بازی کودکانه است / دست بر چشم گذاشته ام و تاده شمرده ام / تا صد، تا هزار، تا همه عددهایی که یاد گرفته ای / این بار هم پنهان شدنت مثل همان روزهاست / می گردم و پیدایت نمی کنم / می جویم و نیستی / کجاستی؟ / در کدام پرده عنایی پیچیده ام / لای کدام در نیمه باز / در پناه کدامین درخت؟ / با سایه ات در کجای سکوت این خانه افتاده ای؟ / افتاده ام / پژواکت در سرم پیچیده است / عطر گیسویت مرا به تو خواد رساند در چارده سالگی ات / تاده، تا صد، تا هزار، تا همه عددهایی که یاد داده ای بشمار /... / می شمارم و تو نیستی / کجاستی؟ / پای کدام دیوار فرو ریخته افتاده ای / خاکسرت لای برگ های کدامین کتاب تاریخ سوخته است / تکه های تنت و تنت در درز کدام خشت خام جامانده است / پشت کدام تندیس منفجر شده پیدایت کنیم / در تیرباران میدان کدام شهر / در بیرو بار کدام بازار / پهلوی سرنگون کدام فواره / روبه روی بی رو به روی کدام مکتب؟ / نجوای پیدانشده ات را به دست کدام باد بسپارم / به آب کدام رود؟ / تاده، تا صد، تا هزار...

ادبی

رونمایی از زندگی نامه شهید سلیمانی به اسپانیولی

همزمان با فرارسیدن سومین سالگرد شهادت شهید حاج قاسم سلیمانی کتاب زندگی نامه خودنوشت این سردار شهید با عنوان «از چیزی نمی ترسیدم» روز سه شنبه در مراسمی به همت راین فرهنگی سفارت ایران در مادرید، رونمایی شد.

به گزارش ایرنا، کتاب «از چیزی نمی ترسیدم» شامل دست نوشته های شخصی شهید سلیمانی از دوران کودکی و زندگی در روستای قنات ملک کرمان تا میانه مبارزات انقلابی در سال ۵۷ است.

«گیوم موسو»، پرفروش ترین نویسنده ۲۰۲۲ فرانسه

گیوم موسو برای دوازدهمین سال متوالی عنوان پرفروش ترین نویسنده سال فرانسه را در سال ۲۰۲۲ از آن خود کرد. به گزارش خبرگزاری مهر به نقل از اکسپرس، گیوم موسو با فروش بیش از یک میلیون نسخه کتاب در فرانسه در سال ۲۰۲۲، با هم عنوان پرفروش ترین نویسنده این کشور را از آن خود کرد. کتاب های موسو تا امروز به بیش از ۴۵ زبان ترجمه و در مجموع ۳۵ میلیون نسخه از کتاب های او در سراسر جهان فروخته شده است.

«دختر کاغذی»، «سنترال پارک»، «دختر و شب»، «آوای فرشته» «زندگی مخفیانه نویسنده کان» و «ناشناخته های سن» از جمله آثار این نویسنده است.

موسیقی

رونمایی از آلبوم «سرباز نامه» پرواز همای

مراسم رونمایی از آلبوم «سرباز نامه» دارای ۱۳ قطعه موسیقایی با آهنگ سازی و خوانندگی پرواز همای برگزار شد.

به گزارش ایسنا، به نقل از پایگاه خبری تحلیلی فرهنگ و هنر، آیین رونمایی از روایت موسیقایی سرباز نامه به مناسبت سالروز شهادت سردار حاج قاسم سلیمانی در تالار وحدت برگزار شد.

در این برنامه پس از اجرای قطعاتی از آلبوم «سرباز نامه» توسط پرواز همای از افشین علا به عنوان شاعر این آلبوم تجلیل شد.

این آلبوم شامل قطعه های موسیقایی «آرش»، «دشمن»، «پرتاب»، «مرو وطن»، «پیر قبيله»، «حلقه وصل»، «سایوش دیگر»، «رفیق خفته در خون»، «بیاله خون»، «فتنگم»، «خدا و میهن»، «اشک عالم» و «پیر تاریخ» است.

صدور مجوز برای ۱۶۱ تک آهنگ و ۲۷ آلبوم

دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با انتشار گزارشی، آمار مجوزهای صادر شده از این مجموعه در آذر ۱۴۰۱ را اعلام کرد.

به گزارش صبا، دفتر موسیقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در آذر ۱۴۰۱، مجوز ۱۶۱ تک آهنگ، ۲۷ آلبوم موسیقی، ۶ نام آهنگ، ۱۹۷ قطعه شعر و ۷ کتاب صوتی را صادر کرده است. در میان تک آهنگ هایی که مجوزها را دریافت کرده اند، ۱۲۸ اثر در موسیقی پاپ، ۱۰ اثر در موسیقی سنتی، ۹ اثر در موسیقی تلفیقی، ۶ اثر در موسیقی نواحی، ۴ اثر در موسیقی کلاسیک و ۴ اثر در موسیقی الکترونیک وجود دارد.

در بخش آلبوم ها نیز، مجوز ۱۵ آلبوم موسیقی سنتی، ۵ آلبوم موسیقی پاپ، ۳ آلبوم موسیقی کلاسیک، ۱ آلبوم موسیقی نواحی و ۲ آلبوم موسیقی تلفیقی در آذر صادر شده است.

همچنین در بخش نماهنگ هایک نماهنگ در گونه موسیقی سنتی، ۴ نماهنگ در گونه موسیقی پاپ و یک گونه موسیقی نواحی مجوز گرفته اند.

برای این آثار فقط مجوز انتشار صادر شده و زمان انتشار آن ها در اختیار مالک اثر است.